

Knjaza vsak četrtek in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 D, pol leta 16 D, četrt leta 8 D. Izven Jugoslavije 56 D. Naročnina se pošlje na upravnništvo „Slov. Gospodar“ v Mariboru, Koroška cesta 5. List se do pošilja do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. — Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravištvu sprejema naročnino, inšerate in reklamacije.

Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Cekovni račun poštne urada Ljubljana 10.603, Telefon interurb. št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

16. številka.

MARIBOR, dne 22. aprila 1926.

60. letnik

Radić zletel iz vlade.

Stjepan Radić ima dobro domišljijo, ki ga kakor na perutih dviga v višave in daljave. Ko pa je ravno pred tednom dni zletel iz vlade, mu njegova bujna domišljija ni služila kot peruti, po kojih bi ga njegovo hrepenenje dvignilo z mehkega, dobro plačanega ministrskega stolčka. Okoli tega stolčka se zbirajo njegove srčne želje. Ko je pred letom dni sedel v zaporu v Zagrebu, je njegov duh plaval proti Beogradu, kjer se oddajejo ministrski sedeži. Da bi mogel sam z izvoljenimi svoje stranke sestati na te sedeže, je napravil sporazum s Pašićem ter v celoti priznal velesrbski centralizem. In potem je na ministrski sedež sedel široko in trdno, meneč in želeč, da bi na njem sedel najmanj štiri leta do prihodnjih volitev.

Ako je torej sedaj zletel iz vlade, ga ni dvignila njegova volja in želja, marveč zunanja sila. Ni niti odstopil, marveč je bil iz vladine ladije vržen na suho obal opozicije, vladina ladja pa brez njega plove dalje.

Radić se je mogel prepričati o resničnosti pregovora: »Sreča je opoteča.« Kar je pred tednom poglavitno na Radićevo prizadevanje zadelo Pašića, da je moral odstopiti, to se je čez osem dni dogodilo Radiću, in sicer na Pašićevo prizadevanje. To prizadevanje je bilo Pašiću olajšano in okrajšano vsled znane Radićeve brbljivosti.

Ko je bila sestavljena Uzunovičeva vlada, se je Radić čutil varnega v sedlu bolj kot kedaj. V takem položaju se Radić dviga v višine, s katerih zre oholo in prezirljivo na druge, tudi na svoje ministre-tovariše. V takem položaju je na belo nedeljo govoril na shodu v Pakracu, kjer je bral korupcijske levite nekaterim ministrom, osobito železniškemu ministru Krsti Miletiću. Ko je ta drugi dan v časnikih bral čudovite komplimente, ki mu jih je napravil Radić, je ministrskemu predsedniku Uzunoviču pisal pismo, v kojem izjavlja, da »sa takovom bitangom in vucibatnom« (potepuhom in lopovom), kakor je Radić, noče več sedeti pri isti mizi, ter je dal ostavko.

To delno krizo je Uzunovič hitro zakrpal s tem, da je poljedelskega ministra Vaso Jovanoviča napravil za železniškega ministra, obenem pa je pritegnil v svojo vlado dr. Ninka Perića kot finančnega ministra. Uzunovič je upal, da bo zdaj vsaj nekaj časa imel mir pred Radićem.

Delal je račun brez Radića in njegovega jezika. Pred odhodom iz Zagreba, kamor je bil Radić šel po pakraškem shodu, je v izjavi časnikarjem napadel še druge radikalske ministre, zlasti Simonovića, na kojega ima »piko« od časa, ko je Simonović kot poslanec v verifikacijski debati dolžil Radića boljševizma ter zahteval razveljavljenje njegovega mandata. Ko je nato Simonović v zvezi z ministrom pravde Gjuričevićem in državnim podtajnikom v agrarnem ministrstvu Kujundževićem ponudil ostavko, so vsi radikalni ministri se izrekli z njimi solidarne ter zahtevali, da mora Radić izstopiti iz vlade.

Džungla.

Roman iz afriških pragozdov.

Angleški spisal E. R. Burroughs. — Prevedel Paulus.

Ko blisk je planil besni Numa na novega sovražnika in Trzan, golih rok in brez orožja, še omamljen od silnega padca, je bil bližje smrti kot kedaj prej v življenju.

Pa prihitel mu je na pomoč črnc.

Da mu je neznani beli človek rešil življenje in sam zaradi njega prišel v smrtno nevarnost, to je v hipu videl. Spoznal je tudi, da le nagla pomoč more ubraniti njegovega rešitelja pred strašnimi levovimi šapami.

Kakor misel, tako naglo je sunila krepka mišičasta roka sulico v zamah, vso moč je položil vanjo, in kakor strela je šinila sulica po zraku ter se zabodla v leva.

Z groznim rjoventjem se je obrnil Numa in skočil v črnca. Pa na pol poti ga je ustavila vrvi, ki jo je medtem Trzan spet pograbil.

Iznova se je obrnil k Trzanu, pa le da se mu je pri tem ostru puščica črnca zasadila globoko med rebra. Spet se je ustavil, tedaj pa je že Trzan dva trikrat ovil vrvi okrog debelega drevesa in pritrdil konec.

Numa je bil ujet in črnc se je od ušesa do ušesa čelal iznenitni umetnosti belega neznanca. Pa Trzan je

Radić je imel 24 ur časa misliti o tej radikalski zahtevi ter dati odgovor. Ker tega ni hotel storiti, je Uzunovič dal v četrtek, 15. aprila, opoldne ostavko cele svoje vlade. Kralj je ostavko sprejel ter takoj dal Uzunoviču nalogo, da sestavi novo vlado. Uzunovič je takoj predložil kralju listo novih ministrov, kojo je kralj potrdil.

Sedaj imamo torej vlado Uzunovičevo štev. II. V njej sta ostala dva hrvatska ministra dr. Nikić in dr. Superina, ki sta se ločila od Stjepana Radića, dočim sta svojemu političnemu voditelju ostala zvesta Pavle Radić in dr. Krajač.

Tako se je Pašiću posrečilo to, kar Radić pri radikalih dosedaj ni mogel doseči: razcepitev Radićeve stranke. Radić vržen iz vlade, njegova stranka razcepljena: to je dosedanji uspeh boja med Pašićem in Radićem.

Vlada Uzunoviča II. stoji na prav slabih političnih nogah. V parlamentu nima večine, ker se Nikiću in Superini ne bo posrečilo potegniti za seboj večino Radićevih poslancev. Njena usoda je odvisna od sklepov glavnega radikalskega odbora, ki se sestane 25. aprila. Interpelacija opozicije o Radi Pašiću bi mogla biti pečina, ob koji bi se njena ladja mogla razbiti.

Politično življenje v naši državi je torej v neprestani krizi. Prej te krize ne bo konec, dokler ne vzame vladnega krmila v roke mož, ki bo napravil med Srbi, Hrvati in Slovenci istiniti sporazum ter izpolnil bistvene zahteve slovenskega in hrvatskega programa.

Kaj je z razorožitveno konferenco?

Pripravljala razorožitvena konferenca bi se morala sestati 15. februarja t. l. Ko se je približal čas njenega sestanka, je bila odložena za 3 mesece, torej do 15. maja. Mesec majnik se bliža, razorožitvena konferenca pa se vedno bolj odmika. Kakor so sedanje prilike, se ne bo kmalu sestala.

Razlog za to obžalovanja vredno odlaganje je v tem, ker se velesile, ki so v tem vprašanju najbolj kompetentne, ne morejo složiti v bistvenih točkah, ki se tičejo razoroženja. Dočim Zedinjene države Severne Amerike in Anglija hočejo iz obsega razoroženja izključiti oboroženost na morju, zahtevata Japonska in Francija, da se razoroženje raztegne na armado in na brodogradnjo. Nadalje vlada še dosti veliko nesoglasje o pojmovanju oboroženja in o meri, kako daleč bi se morale poedine države razorožiti.

Francija, ki ima veliko armado, je ne bi rada v celoti razorožila, ker neprestano kaže na Nemčijo. Nemška država je sicer sedaj prilično razorožena, a vendar pa ima visoko razvito industrijo, ki se more vsak čas, torej tudi ob nevarnosti vojne, takoj spremeniti v vojno industrijo. Nadalje povdarja Francija svojo nevarno zemljepisno lego, ki ji nalaga dolžnost

dobro vedel, kako nevaren da je Numa v kljub vrvi okrog vratu in da jo lahko vsak trenutek raztrga s svojimi mogočnimi šapami.

Skočil je k črncu in mu potegnil dolgi nož izza pasu. Kazal mu je z znamenji, naj strelja vanj svoje puščice, sam pa mu je skušal priti za hrbet.

Numa je bil med dvema sovražnikoma. Eden ga je dražil s puščicami, drugi pa mu je grozil z nožem. Ves pobesnel je. Divje, bolešno je rjovel, se vzpenjal na zadnje noge in skušal doseči zdaj tega zdaj onega napadalca.

Pa nazadnje je ugledal Trzan ugodno priliko in skočil Numa na hrbet. Železna, mišičasta roka je objela kociast vrat in ostri, dolgi nož, natančno in zvesto pomerjen, se je zagrebel živali v kraljevsko srce.

Numa je zabropel in omahnil po tleh, parkrat se je še stresel in mrtvo je obležalo njegovo mogočno truplo.

Trzan se je ozrl po svojem sobojevniku in črni in beli junak sta si pogledala v oči.

Zgodilo se je nekaj čudnega.

Črnc je nekaj časa stal kakor okamenel in nepremično buljil v belega človeka, potem pa je tlesknil z rokami, poskočil, planil čez levovo truplo, pokleknil pred Trzana in mu poljubal roko ter ves ginjen govoril nerazumljive besede. Pa je spet skočil po koncu, vpil v Trzana kazal na jug, se pačil grdo, suval z rokami po zraku, razgalil brizgotino na roki, položil

oborožene obrambe njenega političnega položaja in njenih pravic in koristi.

Italija sedaj dela osvajalno fašistovsko politiko, koje glavni cilji se ne dajo doseči brez orožja. Zato Mussolini vedno rožlja s sabljo. Nemcem grozi, da bo italijansko narodno zastavo ponesel preko Brennerja. Za uresničenje italijanskih narodnih idealov in izpolnitev italijanskih zahtev je pripravljenih dve do tri milijone mladih Italijanov dati svoje življenje: tako vedno deklamira italijanski diktator. V severno Afriko se je odpeljal z italijanskimi bojnimi ladjami, da bi Francozom, Angležem in Turkom pokazal, kako resnobne so italijanske zahteve po kolonijah. Razume se, da je italijanski fašizem nasprotnik razoroženja, vsaj kar se Italije tiče.

Te dni je sovjetska Rusija poslala Zvezi narodov odgovor na njeno povabilo, da se udeleži razorožitvene konference. Boljševiška Rusija v tem odgovoru, ki ga je poslal ljudski komisar za zunanje zadeve Čičerin, odklanja soudeležbo pri razorožitveni konferenci. To svojo odklonitev utemeljuje s tem, da bi se razorožitvena konferenca morala vršiti v Šviciji, s katero ima Rusija spor zavoljo nekaznovanega umora ruskega zastopnika Vorovskega. Ker je ta razlog nezadosten, dostavlja Čičerin še drugega, ki vsebuje žalitev za Zvezo narodov. Očita namreč Zvezi, da temu njenemu koraku manjka resnosti in iskrenosti, ter da ona ni primerna za izvedbo tako velikega dela, kakor je sklicanje splošne razorožitvene konference.

Toliko nesoglasje v tako važnem vprašanju za vse človeštvo! Dokler se velesile pričkajo med seboj ter se ne morejo zediniti, kdo naj skliče razorožitveno konferenco, kje se naj sestane in o čem naj sklepa, pa poedine države gospodarsko propadajo pod neznožno težo mišitarnih bremen.

Nekaj zanimivega o „Domovini“.

Marsikdo se vprašuje, kako je vendar mogoče, da je »Domovina« prišla skoro v vsako slovensko hišo. Kdo je poslal naslove? Zdaj vam lahko povemo, da je imel tu dr. Žerjav svoje prste vmes. On je sam sprejemal naslove, ki so mu jih pošiljali razni njegovi zaupniki na deželi, posebno učitelji. Dr. Žerjav sam nadzira, kdo mu te naslove pošlje. S tem pa, ko se je to razkrilo, nam je še bolj jasno, da je »Domovina« največja sovražnica naše slovenske domovine. Kjer je dr. Žerjav zraven, tam naj se slovenski kmet varuje! Zato ponavljamo danes zopet: Naš list je »Slovenski Gospodar«!

Somišljeniki, širite naše listel!

roke na hrbet kakor da bi bile zvezane, zarjovel kakor gorila, krilil z rokami po zraku kakor bi letal in na vse mogoče načine skušal Trzanu nekaj dopovedati.

Trzan ga je začuden gledal. Kaj mu je črnc hotel dopovedati —?

Na hrbtu zvezane roke so nedvomno pomenile vjetnika. Divje krilenje pa tolpo besnih napadalcev. In gorilovo rjoventje —?

Tedaj se je Trzanu zjasnilo.

Črnc je bil prav tisti, ki ga je pred davnim časom, ko je še bil v Kršakovi družini, nekoč rešil iz rok Mbongovih ljudi —. Pregnal jih je z bojnimi krikom Kršakovim, mu prerezal vrvi in ga odnesel čez plot v svobodo.

Ni si mislil tistikrat, da se bodeta še kedaj srečala —.

Prijazno se mu je nasmehnil, ga potrepljal po glavi in mu pokimal da se ga še spominja. Črnc pa se je režal od zadovoljstva.

V tem se je glasno vpitje bližalo sem od naselbine. Gruča črnih bojnikov je hitela čez planoto, oborožena s sulicami in loki. Čuli so levovo rjoventje in prihajali so na pomoč tovarišu.

Na robu gozda so obstali, kričanje je utihnilo in nemi so zrl čudni prizor, belega mladega orjaka, tovariša, ki je stal poleg njega in ga držal za roko, pa mrtvega leva pred njima.

Trzanov črnc jim je namignil in prišli so bliže,